

Verplichte beleidsparticipatie voor lokale besturen

Update 30 april 2019 – Herman Callens (origineel document van Joke Vanreppelen)

1 Samenvattend

Beleidsdomein	Verplichtingen	Mogelijkheden
Decreet over het lokaal bestuur	Klachtenbehandeling, inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften, de gemeentelijke volksraadpleging	
Planlastdecreet	Lokale besturen moeten lokale belanghebbenden en/ of bevoegde adviesraden betrekken bij de opmaak van de strategische meerjarenplanning.	
Sportbeleid	Sportraad is niet meer verplicht maar inspraak over sportbeleid wel.	
Jeugdbeleid	Jeugdraad is een verplicht adviesorgaan	
Cultureel-erfgoedbeleid	Lokale besturen zijn enkel verplicht de verschillende erfgoedgemeenschappen te betrekken bij de opmaak van de aanvraag voor subsidies.	
Cultuurbeleid	Cultuurraad is niet meer verplicht maar inspraak over cultuurbeleid wel.	
Mobiliteitsbeleid	Burgers inspraak verlenen bij het mobiliteitsbeleid.	
Milieubeleid	Gemeentelijke milieuraad alleen verplicht als de gemeente een milieubeleidsplan opstelt, wat op zichzelf al niet verplicht is.	
Veiligheids- en preventiebeleid	Geen verplichting	Preventieraad, buurtinformatie-netwerken
Ontwikkelingssamenwerking	Geen verplichting	
Ouderenbeleid		Lokale besturen of ouderen worden gestimuleerd voor initiatieven die inspraak van ouderen in het lokaal inclusief

Beleidsdomein	Verplichtingen	Mogelijkheden
		ouderenbeleid realiseren of versterken
Integratie- en inburgeringsbeleid	Personen die legaal en langdurig in België verblijven die bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten (of één van de ouders) betrekken bij beleid. Daarnaast ook personen die legaal in België verblijven en die in een woonwag en wonen (of hun ouders).	
Lokaal Sociaal beleid	Het lokaal bestuur voert een beleid inzake betrokkenheid en inspraak van burgers dat rekening houdt met de meest kwetsbare burgers.	
Preventieve gezinsondersteuning	Huizen van het Kind organiseren participatie met gebruikers.	
Kinderopvang	Lokaal Overleg Kinderopvang	
Ruimtelijke ordening	Openbare onderzoeken en het advies van de commissie ruimtelijke ordening is verplicht bij de opmaak van ruimtelijke structuurplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen.	
Woonbeleid	Geen verplichtingen	

2 Decreet over het lokaal bestuur

[Decreet over het lokaal bestuur](#) van 21 december 2017 titel 6 participatie van de burger met meer info over klachtenbehandeling, voorstellen van burgers, verzoekschriften en volksraadpleging

GELDIG VANAF 1 JANUARI 2019. Voor de volledigheid vindt u hieronder het huidig geldende gemeente- en OCMW-decreet.

- **Klachtenbehandeling**
 - Decreet Lokaal Bestuur titel 6, hoofdstuk 1
- **Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften**
 - Decreet Lokaal Bestuur titel 6, hoofdstuk 2
- **De gemeentelijke volksraadpleging**
 - Decreet Lokaal Bestuur titel 6, hoofdstuk 3

VVSG-contactpersoon: Marian Verbeek (email: voornaam.naam@vvs.g.be)

3 Planlastdecreet

Decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd. (art. 6 en 10)

De regelingen waarbij periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen worden opgelegd, in voorkomend geval subsidieregelingen, zijn onderworpen aan de voorwaarde dat lokale besturen moeten aantonen dat ze lokale belanghebbenden en/ of bevoegde adviesraden hebben betrokken bij de opmaak van de strategische meerjarenplanning. (art. 6, 4°)

Uiterlijk op 31 juli van elk jaar rapporteert het lokale bestuur over de uitvoering van zijn engagementen. De relevante onderdelen worden aan de bevoegde adviesraden meegegeeld. (art. 10)

4 Lokaal sportbeleid

De *Cultuurpactwet*

De cultuurpactwet is de wettelijke grond voor de organisatie van inspraak en participatie in het gemeentelijk sportbeleid. De gemeentelijke sportraad is niet meer verplicht. De gemeente moet wél inspraak en participatie met alle lokale belanghebbenden organiseren bij de voorbereiding en uitvoering van het sportbeleid.

VVSG-contactpersoon: Chris Peeters (email: voornaam.naam@vvsg.be)

5 Lokaal jeugdbeleid

Decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid van 6 juli 2012 art. 5.

De gemeentelijke jeugdraad is een verplicht adviesorgaan om de betrokkenheid en de inspraak van kinderen en jongeren te verzekeren bij de beleidsvoorbereiding, bij de uitwerking van de gemeentelijke dienstverlening en bij de evaluatie ervan, inzonderheid de voorbereiding en uitvoering van het meerjarenplan van de gemeente. Geïnteresseerde plaatselijke jeugdwerkinitiatieven en geïnteresseerde kinderen en jongeren uit de gemeente zijn lid van de jeugdraad.

VVSG-contactpersoon: Chris Peeters (email: voornaam.naam@vvsg.be)

6 Cultureel-erfgoedbeleid

De *Cultuurpactwet*

De cultuurpactwet is de wettelijke grond voor de organisatie van inspraak en participatie in het lokaal cultureel erfgoedbeleid.

Gewijzigd *Decreet houdende het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid van 24 februari 2017.*

Dit decreet bevat geen richtlijn meer voor gemeenten met betrekking tot de organisatie van inspraak en participatie

VVSG-contactpersoon: Hilde Plas (email: voornaam.naam@vvsg.be)

7 Lokaal cultuurbeleid

De Cultuurpactwet

De cultuurpactwet is de wettelijke grond voor de organisatie van inspraak en participatie in het gemeentelijk cultuurbeleid. De gemeentelijke cultuurraad is niet meer verplicht. De gemeente moet wél inspraak en participatie met alle lokale belanghebbenden organiseren bij de voorbereiding en uitvoering van het cultuurbeleid..

VVSG-contactpersoon: Hilde Plas (email: voornaam.naam@vvsg.be)

8 Gemeentelijk mobiliteitsbeleid

[Decreet betreffende het mobiliteitsbeleid van 20 maart 2009 titel II art. 4 en titel III art. 18, 19.](#)

De overheid houdt ook rekening met het participatiebeginsel, op grond waarvan aan de burgers vroeg, tijdig en doeltreffend inspraak wordt verleend bij het voorbereiden, het vaststellen, het uitvoeren, het volgen en het evalueren van het mobiliteitsbeleid. (titel II art. 4)

Het college van burgemeester en schepenen besluit tot het opmaken van een gemeentelijk mobiliteitsplan en een voorstel van participatietraject. Als geen regels worden vastgesteld voor de participatie van de bevolking en de informatievoorziening, onderwerpt het college van burgemeester en schepenen het voorlopige ontwerp van gemeentelijk mobiliteitsplan minstens aan een openbaar onderzoek. Na afloop van het openbaar onderzoek of andere vormen van participatie wordt het ontwerp van gemeentelijk mobiliteitsplan, samen met de resultaten van het openbaar onderzoek of andere vormen van participatie, ter bespreking voorgelegd aan de RMC. (titel III art. 18 en 19)

[Decreet houdende wijziging van het decreet van 20 maart 2009 betreffende het mobiliteitsbeleid en opheffing van het decreet van 20 april 2001 betreffende de mobiliteitsconvenants](#)

Op initiatief van de gemeente wordt in elke gemeente een GBC ingesteld. De GBC is een multidisciplinair en beleidsdomeinoverschrijdend overlegforum verantwoordelijk voor de voorbereiding, opmaak, opvolging en evaluatie van het (intergemeentelijk) mobiliteitsplan. Als daartoe wordt besloten door de gemeenteraad in het kader van participatie, kunnen de vergaderingen van de GBC worden opengesteld voor vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en de bevolking. (artikel 15)

VVSG-contactpersoon: Erwin De Bruyne (email: voornaam.naam@vvsg.be)

9 Gemeentelijk milieubeleid

[Decreet algemene bepalingen milieubeleid \(DABM\) + bijlage\(n\) Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid \(afdeling 4, onderafdeling 1, art. 2.1.21\)](#)

De gemeenteraad kan in de loop van de tweede helft van het jaar dat volgt op de verkiezingen voor de gemeenteraad een gemeentelijk milieubeleidsplan vaststellen met het oog op de bescherming en het beheer van het milieu op het grondgebied van de gemeente. (art. 2.1.21 § 1) Bij het ontwerpen van het milieubeleidsplan worden de naar zijn oordeel meest belanghebbende overheidsorganen, instellingen en privaatrechtelijke organisaties betrokken. De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen in verband met de raadpleging en betrokkenheid van de organen, instellingen en organisaties. (Art 2.1.22.)

[Besluit Vlaamse Regering van 14 juni .2002 betreffende de provinciale en gemeentelijke milieuplanning en de milieuraad \(art. 3\)](#)

Bij het ontwerpen van de gemeentelijke milieubeleidsplannen zorgt het college van burgemeester en schepenen, voor inspraak door de naar zijn oordeel meest belanghebbende overheidsorganen, instellingen en privaatrechtelijke organisaties te betrekken. Zij verenigt deze te consulteren instanties in een gemeentelijke milieuraad, waarvan de leden van de gemeenteraad geen stemhebbend lid of voorzitter kunnen zijn, evenmin als de milieuaanbieder van de gemeente.

De Vlaamse minister, bevoegd voor leefmilieu, kan aan een gemeente, die op het ogenblik van de aanvraag minder dan 5 000 inwoners telt, een vrijstelling geven voor het hebben van een milieuraad.

De milieuraad brengt advies uit over het ontwerp van milieubeleidsplan. Het college van burgemeester en schepenen motiveert zijn van dit advies afwijkende beslissingen in een begeleidende nota bij dit plan.

VVSG-contactpersoon: Steven Verbanck (email: voornaam.naam@vvsg.be)

10 Gemeentelijk veiligheids- en preventiebeleid

Omzendbrief 11 maart 1998 nieuw model van reglement betreffende de gemeentelijke consultatieve Preventieraad

De oprichting van een preventieraad voor de opmaak, uitvoering en evaluatie van de strategische veiligheids- en preventieplannen is niet meer verplicht.

[Ministerieel besluit van 24 december 2013 \(art 10, §1, 9°\)](#)

[Ministerieel besluit van 27 december 2017](#)

De gemeente kan buurtinformatienetwerken ontwikkelen om zijn strategische doelstellingen te bereiken. Voor de coördinatie van het plan, moet de gemeente informatie naar de bevolking verzekeren. (art. 10, §1, 9°)

VVSG-contactpersoon: Melissa Rasschaert (email: voornaam.naam@vvsg.be)

11 Gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking

[Kaderdecreet inzake ontwikkelingssamenwerking van 22 juni 2007](#)

Noot van VVSG: De vroegere expliciete verplichting een adviesraad ontwikkelingssamenwerking op te richten is met de integratie van de sectorale subsidies in het gemeentedecreet vervallen.

VVSG-contactpersoon: Hanne Albers (email: voornaam.naam@vvsg.be)

12 Lokaal ouderenbeleid

[Decreet houdende de stimulering van een inclusief Vlaams ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen van 7 december 2012 \(hst 5, art. 9, 10\).](#)

De Vlaamse Regering stimuleert lokale besturen of ouderen op het terrein voor het ontwikkelen van een lokaal inclusief ouderenbeleid en voor het nemen van initiatieven die de inspraak van ouderen in dat beleid realiseren of versterken. Op basis van een oproep erkent de Vlaamse Regering daartoe een of meer relevante partnerorganisaties. Binnen de beschikbare begrotingskredieten verleent de Vlaamse Regering aan de erkende relevante partnerorganisatie(s) jaarlijks een subsidie-enveloppe. (art. 9)

De Vlaamse Regering maakt uiterlijk tegen het einde van het derde jaar na de inwerkingtreding van dit decreet een evaluatie over de wijze waarop de lokale besturen een lokaal inclusief ouderenbeleid realiseren en daarin de participatie van de ouderen waarborgen. (art. 10)

VVSG-contactpersoon: Iris De Mol (email: voornaam.naam@vvsg.be)

13 Lokaal integratie- en inburgeringsbeleid

[Decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid van 7 juni 2013 \(hst 5 art. 12\).](#)

De steden en gemeenten coördineren de relevante actoren in de eigen stad of gemeente en betrekken de personen, vermeld in artikel 3, eerste lid, 1° en 2°, en hun organisaties bij dat beleid.

Dit zijn personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens een van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat, in het bijzonder diegenen die zich in een vaststelbare achterstandspositie bevinden. Daarnaast ook personen die legaal in België verblijven en die wonen of woonden in een woonwagen of waarvan de ouders dat deden. (art. 3)

VVSG-contactpersoon: Sabine Van Cauwenberge (email: voornaam.naam@vvsg.be)

14 Lokaal sociaal beleid

[Decreet betreffende het lokaal sociaal beleid van 9 februari 2018 \(art. 5\).](#)

Het beleid dat het lokaal bestuur voert inzake betrokkenheid en inspraak van burgers houdt in het kader van het lokaal sociaal beleid rekening met de meest kwetsbare burgers met inachtnaam van participatiemethodieken die afgestemd zijn op de doelgroep. (art. 5)

VVSG-contactpersoon: Joke Vanreppelen (email: voornaam.naam@vvsg.be)

15 Preventieve gezinsondersteuning

[Decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning](#) (afdeling 2, art. 11 en afdeling 3 art. 14).

Op het niveau van de organisatie van het aanbod, beoogt de Vlaamse Gemeenschap met de oprichting van Huizen van het Kind de totstandkoming van een geïntegreerd aanbod preventieve gezinsondersteuning dat afgestemd is op de lokale noden en behoeften. Daarvoor voorzien de Huizen van het Kind in participatie voor gebruikers. (art. 11)

Het samenwerkingsverband Huis van het Kind moet concreet aantonen dat het concrete initiatieven neemt om gebruikersparticipatie structureel en maximaal te verankeren binnen het Huis van het Kind. (art. 14, §1, 4°)

Noot van de VVSG: Er is geen verplicht lokaal overleg opvoedingsondersteuning meer. Het decreet van 13 juli 2007 houdende de organisatie van de opvoedingsondersteuning, en dus ook de verplichting, werd opgeheven met de komst van het decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning.

VVSG-contactpersoon: Ann Lobijn (email: voornaam.naam@vvsg.be)

16 Lokaal beleid Kinderopvang

[Besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2013 houdende het lokale beleid kinderopvang](#) (art. 3, 4, 5 en art. 9, 10)

Het lokaal bestuur richt een Lokaal Overleg Kinderopvang op dat advies geeft over materies die relevant zijn voor kinderopvang, en dat samengesteld is uit minstens een vertegenwoordiging van de lokale actoren, de gebruikers en het lokaal bestuur. (art. 3)

Het lokaal bestuur bepaalt zijn beleidsdoelstellingen voor kinderopvang en laat zich daarbij adviseren door het Lokaal Overleg Kinderopvang. (art. 5)

[Decreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters van 20 april 2012](#) (art. 13)

Het lokaal loket kinderopvang krijgt gestalte doordat binnen het Lokaal Overleg Kinderopvang een initiatiefnemer wordt aangewezen of een structuur wordt gecreëerd om het lokaal loket kinderopvang te organiseren. (art. 13).

VVSG-contactpersoon: Sofie Delcourt (email: voornaam.naam@vvsg.be)

17 Ruimtelijke ordening

[Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 \(hfst III, afdeling 3, art. 1.3.3.\)](#)

De commissie voor ruimtelijke ordening is verplicht. Gemeenten kunnen ervoor kiezen om gezamenlijk één intergemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening samen te stellen. De mogelijkheid voor kleine gemeenten om géén gecoro op te richten is daardoor verdwenen.

Elke burger kan opmerkingen maken over de plannen/verordeningen van ruimtelijke ordening tijdens het openbaar onderzoek. Deze opmerkingen worden behandeld door de gecoro. Bovendien kan de gecoro eigen opmerkingen op de plannen hebben. Minimum één vierde van de leden van de gecoro, waaronder de voorzitter, zijn deskundigen inzake ruimtelijke ordening. De overige leden zijn vertegenwoordigers van de voornaamste maatschappelijke geledingen binnen de gemeente. Vertegenwoordigers van de politiek fracties mogen de vergadering bijwonen, maar maken eigenlijk geen deel uit van de commissie. Openbare onderzoeken en het advies van de gecoro is verplicht bij de opmaak van ruimtelijke structuurplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen.

VVSG-contactpersoon: Xavier Buijs (email: voornaam.naam@vvsg.be)

18 Lokaal woonbeleid

[Decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode](#)

Noot van de VVSG: voor lokale besturen zijn er geen verplichtingen inzake burgerparticipatie binnen de sector wonen.

VVSG-contactpersoon: Joris Deleenheer (email: voornaam.naam@vvsg.be)

19 Economisch beleid

Er bestaat geen wettelijke of decretale verplichting over participatie van ondernemers aan het lokaal beleid. Toch is het uiteraard aangewezen om ondernemers te betrekken bij het gemeentelijk economisch beleid. Er zijn verschillende mogelijkheden om die betrokkenheid te organiseren, gaande van een klassieke adviesraad tot meer creatieve dialogvormen.

Meer info op: <https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/dialog-met-ondernemers>, met onder meer een afwegingskader over de samenspraak met ondernemers.

Let op: indien een gemeente een (niet-verplichte) adviesraad voor ondernemers inricht, geldt wél de bepaling dat max. 2/3e van de leden van die adviesraad van hetzelfde geslacht is.